

Oorlewing

- Die hoeveelheid kos wat beskikbaarheid van kos en die organisme hê en is noodsaaklik vir die organisme.
- Hierdie faktore verander dagelijks en jaarliks.

Daaglikse aanpassings sluit in:

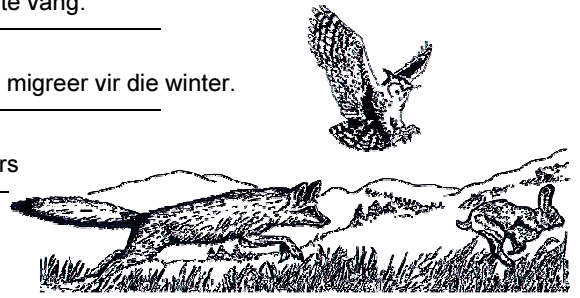
- plante wat hul blomme snags toemaak vir beskerming.
- nagdiere wat gedurende die dag slaap om roofdiere te vermy.

Jaarlikse aanpassings sluit in:

- diere wat hiberneer, dik pelse kweek, na warmer gebiede migreer en kos berg.
- plante wat hul blare in die winter verloor en blomme wat doodgaan wanneer daar minder voëls of insekte is om hulle te bestuif.

Die diagram regs onder toon 'n jakkals en 'n uil wat albei probeer om 'n haas te vang.

1. Die jakkals en die uil is besig om
(a) 'n maat te vind. (b) vir kos te kompeteer. (c) skuiling te soek. (d) te migreer vir die winter.
2. Aangesien groen plante hul eie kos maak, word hulle genoem.
(a) roofdiere (b) prooi (c) ontbinders (d) produseerders
3. Watter struktuur van 'n voël is korrek by sy funksie geplaas?
(a) Kloue om kos te kry. (b) Vlerke om afval uit te skei.
(c) Vere vir asemhaling. (d) Oë vir groei.

4. Roofdiere soos wolwe en prêiewolwe – en selfs bere – is besig om nader aan digbevolkte gebiede te beweeg. Dit is besig om 'n verhoogde gevaar vir mense te skep, derhalwe word die roofdierbevolkings uitgedun (verminder in getal). Dit kan 'n vernietigende uitwerking op die ekosisteem hê, want sonder die natuurlike beheer sal
(a) prooi ook afneem.
(b) prooi oorbevolk raak.
(c) prooi onder beheer gebring word.
(d) plantegroei oorgroeid raak.

9. Klein gansies sal somtyds 'n mens as hul moeder beskou. Waarvan is dit 'n voorbeeld?
(a) Instink. (b) Nabootsing.
(c) Inprenting. (d) Kondisionering.
10. 'n Rot wat 'n ligte elektriese skok toegedien word wanneer dit na 'n sekere deel van sy hok beweeg, sal uiteindelik daardie deel vermy. Dit is as gevolg van:
(a) kondisionering. (b) instink.
(c) inprenting. (d) nabootsing.

5. 'n Bevolking muise, sommige met ligkleurige pels en sommige met donkerkleurige pels, is in 'n veld met donker grond ingebring. 'n Paar geslagte later het die meerderheid muise donkerkleurige pels. Watter van die volgende verduidelik die verandering die beste?
(a) Ligkleurige muise kan vinniger hardloop.
(b) Donkerkleurige muise het minder nasate.
(c) Ligkleurige muise het deur die geslagte heen van kleur verander.
(d) Donkerkleurige muise kan beter vir roofdiere wegkruip.

11. In watter omgewing sal 'n wit konyn die beste teen roofdiere beskerm wees?
(a) 'n Skaduryke woud. (b) 'n Sneeuvelde.
(c) 'n Grasryke grasperk. (d) 'n Modderige rivieroewer.
12. 'n Eend se vere is bedek met 'n natuurlike olie wat die eend droog hou. Dit is 'n spesiale eienskap van eende wat hul help om
(a) hul kleintjies te voer. (b) by hul omgewing aan te pas.
(c) 'n maat aan te trek. (d) na kos te soek.

6. Wanneer twee diere in dieselfde gebied leef en van dieselfde organisme afhanklik is vir kos, is hulle besig om te
(a) kompeteer. (b) ontbind.
(c) ontkiem. (d) hiberneer.

13. Baie voëls vlieg noord vir die winter. Hierdie aanpassing word genoem
(a) hibernasie. (b) ontkieming.
(c) migrasie (d) kommunikasie.

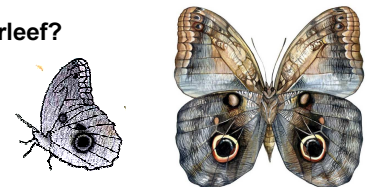
7. Hoekom hiberneer sommige diere in die winter?
(a) Om kos vir hul kleintjies te vind.
(b) Om by omgewingsveranderinge aan te pas.
(c) Om 'n maat aan te trek.
(d) Om roofdiere te vermy.

14. As 'n nuwe spesie in 'n gebied ingebring word, sal dit waarskynlik 'n negatiewe uitwerking op die inheemse spesies in daardie gebied hê. Wetenskaplikes noem hierdie inbring van nuwe spesies
(a) bio-indringing. (b) biodiversiteit.
(c) bio-gevaarlik. (d) bio-vergroting.

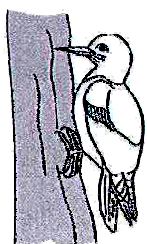
8. 'n Spinnekop wat sy web bou is 'n voorbeeld van
(a) nabootsing. (b) instink.
(c) kondisionering. (d) inprenting.

15. Die pels van 'n sneuskoenkonyne verander na wit in die winter. Hierdie verandering is 'n voorbeeld van:
(a) aanpassing. (b) kompetisie.
(c) metamorfose. (d) metabolisme.

16. Die uilmot het patrone op sy vlerke wat soos groot oë lyk. Hoe help dit die mot om te oorleef?
(a) Dit help die mot om vinniger te vlieg. (b) Dit help die mot om beter te sien.
(c) Dit help die mot om vyande af te skrik. (d) Dit help die mot om sonlig te absorbeer.

17. Skoenlappers kry kos van die blomme van 'n plant. Hulle lê ook hul eiers op die blare van 'n plant. Wanneer die ruspes ontwikkel, eet hul die blare van die plant. Watter voordeel trek die plant uit die skoenlappers? Skoenlappers
(a) help die plant om groter blomme te dra. (b) se eiers help die blare om van die plant af te val.
(c) help om die blomme te bestuif sodat sade kan vorm. (d) help om voedingstowwe by die nektar van die blomme te voeg.

18. Die tekening links toon 'n houtkapper wat sy lang, skerp snawel gebruik om insekte te kry. Watter faktor mag bydra tot die uitsterf van hierdie houtkapper spesie?
(a) 'n Nuwe voedselbron. (b) 'n Oorvloed bome.
(c) Die gebruik van pesdoders in die woud. (d) 'n Toename in die insekbevolking.
19. 'n Troglodiet is enige dier wat in donker grotte woon. Hierdie diere het spesiale eienskappe wat hul help om in koel, donker plekke soos die grotte te leef. 'n Bevolking troglodiet grotvisse word vanaf hul grothabitat na 'n opelug poel geskuif. Die grotvis bevolking in die opelug poel sal mees waarskynlik
(a) toeneem want hul voedselvoorraad neem toe.
(b) afneem want hulle is te groot om in 'n poel te leef.
(c) toeneem want hul voortplantingstempo sal toeneem.
(d) afneem want hulle het nie die eienskappe wat benodig word om in sonlig te oorleef nie.